

6. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#top>.
8. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21 червня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.
9. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січня 1995 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
10. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
13. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#top>.
14. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 658. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>.
15. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25.01.1996. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text.
16. Пивоваров В. В., Ілліна А. В. Кримінологічний аналіз законодавства про запобігання і протидію домашньому насильству. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 280–284.

УДК 342.9+347.426.6
DOI: 10.31733/15-03-2024/1/468-470

Кянан ІМАНОВ

аспірант Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
менеджер компанії (Азербайджан)

ВИЗНАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМ ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Проблеми адміністративно-правового регулювання відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, виникають на різних рівнях правового регулювання. Зокрема, на найбільш загальному рівні вони проявляються у тому, що сьогодні у чинному законодавстві відсутня цілісна концепція правового регулювання відшкодування шкоди, завданої адміністративним правопорушенням: бракує усвідомлення того, як саме має конструюватися наведений правовий інститут, в рамках якої галузі права повинні розвиватися норми такого інституту (адміністративного, цивільного чи іншої галузі права), як саме має забезпечуватися таке відшкодування шкоди (відповідно до процедурних чи процесуальних норм, добровільно чи примусового, чи за комбінованими механізмами); не сконструйовано саме розуміння категорії «шкода, заподіяна адміністративним правопорушенням» тощо. Зазначені проблеми виникли, окрім іншого, і у зв'язку з наявністю загальної кризи у сфері правового регулювання адміністративно-деліктного права. На сьогодні не обрано напрямів його розвитку, не здійснюється дієвих заходів з його модернізації та удосконалення. Наведена концепція не сформувалася ані в науковій доктрині, ані на рівні напрацювань чи створення робочих груп щодо підготовки законопроектів.

Найбільш показовим та актуальним є розгляд правореалізаційної практики застосування законодавства про адміністративні правопорушення, на наш погляд, з аспекту розгляду судами справ про адміністративні правопорушення. Проаналізувавши значну кількість постанов судів першої інстанції у справах про адміністративні правопорушення, зауважимо, що у переважній (майже абсолютній) більшості випадків суди при вирішенні справи про притягнення до адміністративної відповідальності відмовляють у відшкодуванні шкоди, що заподіюється таким правопорушенням. Показовою у зазначеному контексті є підстава відмови – шкода, що заподіюється адміністративним правопорушенням, підлягає відшкодуванню у порядку цивільного судочинства. В одній зі справ підставою для відмови у відшкодуванні шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, слугувала

недоведеність заподіяння шкоди та необґрунтованість її заявленого розміру.

Зокрема, відповідно до постанови Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 17.04.2023 у справі № 495/3098/23, «особа порушила вимоги п. 4.3.1 вимог режиму Заповідної зони, та завдав шкоди, заподіяної порушенням законодавства внаслідок проїзду малотоннажного плавзасобу з двигуном, у розмірі 3.646 грн. З урахуванням того, що майнову шкоду у даному випадку заподіяно державі, тому питання про її відшкодування необхідно вирішувати в порядку цивільного судочинства» [1]. Аналогічні висновки у схожих обставинах справи викладено Білгород-Дністровським міськрайонним судом Одеської області у постанові від 12.01.2023 у справі № 495/10505/22 [2].

Подібні підстави для відмови у відшкодуванні шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, наведені у постанові Запорізького районного суду Запорізької області від 03.05.2023 у справі № 317/2023/23. За її матеріалами, «правопорушник здійснював незаконний лов риби з берега забороненим колючим знаряддям, чим порушив п.п. 8 п. 1, п.п. 1 п. 2 розділу IV Правил любительського і спортивного рибальства, ст. 63 Закону України «Про тваринний світ», за що відповідальність передбачена ч. 4 ст. 85 КУпАП. Розрахунком матеріальної шкоди до протоколу № 000161, проведеним на підставі такс, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 1209 від 21.11.2011 «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів», за змістом якого порушником заподіяно матеріальну шкоду у розмірі 3638,00 грн. Враховуючи вимоги ст. 33 КУпАП, суддя приходить до висновку про необхідність накладення на правопорушника стягнення, достатнього для його виправлення та в межах санкції ч. 4 ст. 85 КУпАП» [3]. Проте підстави для відмови у відшкодуванні шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, судом не наведено.

В той же час, за матеріалами постанови Горохівського районного суду Волинської області від 09.05.2023 у справі № 155/536/23, «особа вчинила правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 85 КУпАП. В матеріалах справи наявне клопотання заступника начальника управління начальника відділу ОБР «Рибоохоронний патруль» з посиланням на ч. 1 ст. 40 КУпАП про стягнення з порушника в дохід бюджету Городищенської ТГ завданих державі збитків в сумі 3162 гривень 00 копійок. Частиною 3 статті 40 КУпАП встановлено, що в інших випадках питання про відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, вирішується в порядку цивільного судочинства.

Оскільки сума збитків потребує відповідної перевірки в порядку, визначеному ЦПК України, в позовному провадженні, солідарне стягнення шкоди при розгляді справи щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності чинним законодавством не передбачено. Згідно з нормою ч. 1 ст. 40 КУпАП вирішення питання про відшкодування винним майнової шкоди є правом, а не обов'язком суду. Тому вищевказане клопотання до задоволення не підлягає» [4]. Аналогічні висновки викладені і у постановках Хмельницького міськрайонного суду Вінницької області від 10.05.2023 у справі № 149/1024/23 [5], Луцького міськрайонного суду Волинської області від 20.02.2023 у справі № 161/495/23 [6].

А ось у справі № 458/51/23 Турківський районний суд Львівської області щодо притягнення до адміністративної відповідальності за адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 173-2 КУпАП (вчинення домашнього насильства), зауважив, що «в даній справі суд не вирішує питання про відшкодування винним майнової шкоди, що підлягає стягненню, порядок і строк її відшкодування, оскільки, на думку суду, така шкода не заподіяна по причині відсутності в матеріалах справи доказів заподіяння такої шкоди» [7].

Поряд з тим нами виявлено дві постанови, за якими шкода, завдана адміністративним правопорушенням, передбаченим ч. 4 ст. 85 КУпАП (грубе порушення правил рибальства (рибальство із застосуванням вогнепальної зброї, електроструму, вибухових або отруйних речовин, інших заборонених знарядь лову, промислових знарядь лову особами, які не мають дозволу на промисел, вилов водних живих ресурсів у розмірах, що перевищують встановлені ліміти або встановлену правилами любительського і спортивного рибальства добову норму вилову)), підлягає відшкодуванню, про що суд зазначив у резолютивній частині постанови. Зокрема, це постанови Новоодеського районного суду Миколаївської області від 09.05.2023 у справі № 482/585/23 [8] та Літинського районного суду Вінницької області від 08.05.2023 у справі № 137/307/23 [9]. За постановами стягнуто 78 200,00 грн і 3553,00 грн відповідно.

Аналізуючи фактичні обставини справи за останніми постановами, не вбачаємо істотних відмінностей між ними та тими обставинами справ, у яких було відмовлено у відшкодуванні завданої шкоди. Як бачимо, кількість справ, у яких суд виносить постанови

про відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, є незначною у порівнянні з майже суцільною практикою відмови у такому відшкодуванні, що свідчить про те, що винесення позитивних рішень у досліджуваній категорії справи залежить від конкретного випадку та внутрішнього переконання судді. Поряд з тим відзначимо, що постанови про відшкодування шкоди здебільшого виносяться у справах про адміністративні правопорушення щодо порушення правил рибальства, розміри такої шкоди у багатьох випадках є доволі високими, недостатньо обґрунтованими та неспівмірними з дійсною шкодою, що заподіяна порушником. В той же час, у інших справах, де виносяться постанови про відмову у відшкодуванні шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, наявні такі склади правопорушень, які потенційно можуть заподіювати суттєвої шкоди охоронюваним правовідносинам та інтересам (домашнє насильство, правопорушення у сфері земельних правовідносин), суд навіть не здійснює дослідження того, шкода якого самого розміру заподіяна, чи наявний сам факт її заподіяння, який вид шкоди завданий адміністративним правопорушенням. Такий стан правореалізації є незадовільним.

Отже, враховуючи вищевикладене, численні проблеми адміністративно-правового регулювання відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, мають серйозний характер, та справляють визначальний негативний вплив на стан забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина. Усе зауважене обумовлює гостру науково-теоретичну, а також практичну необхідність подальших розробок шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання зазначеного інституту, усунення виявлених проблем та формування ефективного адміністративно-правового механізму відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням.

1. Постанова Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 17.04.2023 у справі №495/3098/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110424030>.

2. Постанова Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 12.01.2023 у справі №495/10505/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108445235>.

3. Постанова Запорізького районного суду Запорізької області від 03.05.2023 у справі №317/2023/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110591007>.

4. Постанова Горохівського районного суду Волинської області від 09.05.2023 у справі №155/536/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110719164>.

5. Постанова Хмельницького міськрайонного суду Вінницької області від 10.05.2023 у справі №149/1024/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110773679>.

6. Постанова Луцького міськрайонного суду Волинської області від 20.02.2023 у справі №161/495/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109095987>.

7. Постанова Турківського районного суду Львівської області від 27.04.2023 у справі №458/51/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110490535>.

8. Постанова Новоодеського районного суду Миколаївської області від 09.05.2023 у справі №482/585/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110747966>.

9. Постанова Літинського районного суду Вінницької області від 08.05.2023 у справі №137/307/23. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110686847>.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/470-472

Дмитро ЛЕЩЕНКО
ад'юнкт відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

**НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ СИТУАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ
МВС УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ**

Внутрішня безпека країни – це діяльність, орієнтована на захист прав і свобод людини і громадянина, збереження територіальної цілісності та суверенітету держави всередині її кордонів, створення умов для безпечного існування мешканців в країні. До її складу входять захист громадського правопорядку і публічної безпеки громадян, протидія діяльності злочинних угруповань та кримінальних елементів, боротьба з тероризмом, протидія корупції.